עם שליח הפל"ן

בארגון האומות המאוחדות, עבד אל־קאדר צ'אנ־דרלי (שני משמאל), נפגש עורך העולם הזה (ימין) כשהוזמן כישראלי יחידי לקבלת־פנים מסעם שגרירי תוניס ומארוקו. אחרי שיחותיו עם המשלחת האלג'ירית, הגיש לה הערוך תזכיר על היחסים בין אלג'יריה החופשית וישראל.

עם היסודות הפאשיסטיים הגלויים, והמנהלים תעמולה עזה כדי להוכיח כי הם תומכים ביהודים או בישראל.

במשרד קטן בפאריס, לא הרחק מן האופרה, יושב שלמה פרידריך, חבר האכזקוטיבה של חברות־הצה"ר העולמית, יהודי בעל דרכון בראזילי. פרידריך הממושקף הוא בעת ובעונה אחת באכוחה הראשי של תנועת־חרות בצרפת, ותועמלנו הראשי של ז'אק סוסטל.

ממשרדו של פרידריך יוצא זרם אדיר של חוברות, שנועד להוכיח כי כל יהודי טוב חייב לעזור לקולוניאליסטים הצרפתיים הקיצוניים ביותר. אין הוא מרחיב את הדיבור על האופי הפאשיסטי והאנטי־שמי של החוגים אשר שיתפו פעולה עם סוסטל (ושסוסטל שיתף פעולה עמם) בימי מרד המתישבים האלג'יריים, לפני שנתיים, שבעקבותיו הוקם מישטר דה־גול. תחת זאת טוען פרידריך כי הפל"ן הוא גזעני, אנטי־שמי, נאצרי, אנטי־ישראלי ועוד.

„ברגע שהצרפתים יעזבו את אלג'יריה, תהיה שחיטה שלא היתה עוד כדוגמתה בהיסטוריה היהודית!" קרא כאשר נפגשתי עמו בפאריס. „ירצחו את היהודים עד האיש האחרון!"

נזכרתי כי אותן הטענות הושמעו גם על־ידי תועמלני־העליה והמגביות הציוניות ערב שיחרור מארוקו ותוניס. והנה, בשתי מדינות אלה לא היתה שום שחיטה. היהודים מיוצגים בממשלות, ואפילו הפעולה האנטי־ציונית שם מתונה למדי.

„אלג'יריה זה לא מארוקו," התרגש פרידריך. „באלג'יריה תהיה שחיטה!"

פרידריך אינו יחידי במאמציו. ממשלת ישראל אינה יכולה לתמוך רשמית בחוגי הימין הקיצוני, כי חוגים אלה לוחמים נגד דה־גול. אין בן־גוריון יכול להסתכן בריב גלוי עם נשיא צרפת. אולם הקשרים ההדוקים בין נערי ביג'י לבן החוגים הקיצוניים ביותר בצרפת ובאלג'יריה ידועים ברבים, ואף זכו כבר להזכרה בעתונות צרפת. הרקע לשותפות מוזרה זו בין ישראלים ופאשיסטים הוא השינאה המשותפת לערבים, הגישה הקולוניאליסטית המשותפת של „אנשים לבנים" מול „ילידים". אין דבר המחמיא יותר לדיין ולפרס מאשר להיחשב כשתי־מעמד לגנראלים צרפתיים.

נוספת לכך הדעה כי אין הבדל בין הפל"ן לבין עבד אל־נאצר. שליחי ישראל מטיפים לדעה זו כדי להשיג נשק מידי הצרפתים. לא איכפת להם כי דעה זו עלולה באמת ליצור, ברבות הימים, את המצב שעדיין אינו קיים — לשכנע את לוחמי אלג'יר כי קאהיר צודקת ביחסה לתל־אביב.

כך נוצר מצב מוזר: בעוד שטובי יהודי צרפת — משתארץ־בארט ועד סימון סניורה — מתיצבים בשורה הראשונה במאבק למען הצדק ונגד הפאשיזם הצרפתי, פועלת ממשלת ישראל ושליחי המפלגות הישראליות בכיוון הפוך — למען הקולוניאליזם, נגד ערכי הרוח של בעלי־המצפון הצרפתיים.

★ ★ ★

„אני מבטיח לך..."

יסיתי להסביר לבני־שיחי את הרקע לעמדת הממשלה הישראלית — את יחסי המלחמה הקיימים בין ישראל ושכנותיה הערביות, את האמונה כי הנשק הצרפתי חיוני לעמידה במאבק זה.

„אולם," הוספתי, „אנחנו מדינה דמוקראטית. הממשלה והציבור אינם היינו־הך. בישראל, כמו בצרפת, ישנם רבים המבינים כי הכיתון המדיני הנוכחי הוא קצר־ראי והרה־אסון.

„כדי לשכנע את הציבור הזה לתמוך במאבק האלג'ירי, יש לשכנע אותו שהדבר הוא לטובת המדינה, שהדבר יבצר את בטחונה ויקרב אותה אל השלום. בשלב שני יש לשכנע את הציבור שהדבר יהיה לטובת יהודי אלג'יריה. לישראלים רבים משפחות בצפון־אפריקה."

הגבר ענה בסיגנון כמעט חגיגי. „אתה יכול למסור לציבור הישראלי כי העם האלג'ירי לא ישכח את הידידים שהושיטו לו עזרה בשעת צרתו. בארצות רבות בעולם נולדות עתה תנועות של ידידות למהפכה האלג'ירית. אם תקום תנועה כזאת גם בישראל, ייחרת הדבר על לוח ליבו של כל אחד ממאות אלפי החיילים ואנשי־המחתרת, המסכנים בכל יום את חייהם כדי לכבוש עצמאות לארצנו. כאשר תיוסד הרפובליקה האלג'ירית, לא נשכח זאת. זאת אני מבטיח לך."

קבענו פגישה שניה. לפני שקמתי, שמה האשה על השולחן חבילה עטופה בנייר חום. „אנא, אל תפתח אותה כאן," ביקשה. „אלה חוברות מחתרתיות של הפל"ן. תמצא בהן את כל המיסמכים הנוגעים ליחסה של תנועת־השיחרור אל היהודים."

לחצנו ידיים בחמימות. הם פנו לעבר הדלת, ואני חזרתי לכסאי. נתתי להם לצאת לבדם, כפי שלמדתי בימים הטובים. כאשר נעלמו בגשם, הסתכלתי אחריהם באותו רגש שייחדתיו בימי נעורי לאנשים כמו דויד רזיאל ואברהם שטרן. מדבריהם ידעתי שהם חוזרים לצרפת — אל המתיחות של חיי המחתרת, העלולים להסתיים בכל רגע במצוד משטרתי, בחילופי יריות, בתא־חקירה או בהעלמות־ללא־זכר.

התפללתי לשלומם.

(הכתבה הבאה בסידרה — הפל"ן קורא ליהודים — מיסמכי המחתרת הלוחמת)

במדינה

(המשך מעמוד 4)

דיברות המפורסמות של גמיר, בישיבה ה־ראשונה של מועצת העירה חדשה:

● עידוד התעשיה והמלאכה, הבניין, ה־מסחר והתיירות. טוענים הצ"כ: שורה של תעשיות ותיקות, כגון גרוססה, ראן ו־הארגז יוצאים את תל־אביב. מרכז בעלי המלאכה, שעמד לקום ברחוב קיבוץ גלו־יות, הוקפא ובנייתו הופסקה.

● טיפול ביפו והשכונות. לדברי הצ"כ: שום דבר לא התקיים בתחום השירותים, הנקיון והבנייה. רק משרדי המחלקה ליפו והשכונות נפתחו ברחוב הס, בלבה של תל־אביב העתיקה. להוספת צבע, ערך ראש העיר לשעבר, חיים לבנון, סיור בשכונות, בליווית עתונאים, הצביע על הליקויים שפגש.

● ביצוע מיפעל הביוב והתיעול. טוע־נים הצ"כ: המיפעל גוסד והתבצע תחת המועצה הקודמת.

● שיפור ופיתוח הבריאות. מאשימים הצ"כ: בית החולים הדסה נשאר סגור, ה־רוכלות גואה, בעיר רבו שלטים הקוראים לתושבים לשמור על הנקיון ובצידם ערי־מות אשפה שהעיריה אינה מפנה.

● קידום העבודה הסוציאלית. אומרים הצ"כ: הקידום היחידי שבוצע היה שלי־חת מנהל המחלקה, הד"ר יעקובסון, לנהל את בית־הספר שבח, ומסירת תפקידו לידי חברת מועצת מפא"י.

● סלילת כבישים ומדרכות. לדברי ה־צ"כ נעשתה בקצב חלוש לעומת העבר.

● שיפור החינוך היסודי. אומרים הצ"כ: המישמרת השניה נשארה.

● קידום חיי־הרוח. לדברי הצ"כ: ה־עיריה הקודמת הקימה את היכל התרבות, המוזיאונים, התערוכה מעבר לירקון ואת האוניברסיטה. ואילו עתה נעולה התערוכה מרבית הזמן ובהיכל התרבות — „רוב ההופעות הן קלוקלות", כאילו היה גמיר ועדת הרפרואטור של היכל התרבות.

● סיפוק צרכי הדת. אומרים הצ"כ: שום דבר לא נתחדש.

● חלוקה צודקת של נטל המסים. ל־דעת הצ"כ: הוגדלו ההיטלים על בנייה, עסקים, ביוב וחינוך.

היתה בטענות הצ"כ מידה לא מבוטלת של אמת. הם רק התעלמו מהעובדה, שרוב הליקויים היו קיימים גם בימי שלטונם כי לפיתרון בעיותיה של תל־אביב דרושים יותר מאשר עשר דיברות של ראש עיר.

המימשל הצבא

גיוס טוטאלי

עשרות שוטרים גלויים ומוסתרים, שוט־רים צבאיים, פקידי המימשל הצבאי וקצי־ניו, כשבראשם המושל הצבאי של חבל ה־תיכון, עמדו בסוף השבוע בכוננות מתמדת לקראת המיבצע הגדול בכפר קאסם. ה־מטרה: למנוע בכל מחיר עריכת האזכרה ל־40 מאנשי הכפר שנהרגו על־ידי יחידת צה"ל במבואות הכפר, ערב מיבצע סיני.

המושל הצבאי, סגן־אלוף זלמן מרס, לא היה צריך להפעיל מודיעים כדי לקבל פרטים על העצרת. הוא עצמו היה בין המזומנים. שבועיים לפני המועד אירגן תושב הכפר ג'מיל סוס, חמישה מידידיו לועד פעולה. אחד מהם היה מחמוד אניס, מזכיר המועצה המקומית. בשבוע הראשון התרוצץ אניס ודאג לכל סידורי העצרת. הוא אף תרם 25 לירות לשכירת מיקרופון.

אך בשבוע השני גילה לפתע אניס לידידיו כי בעצם „חבל לעורר את הפרשה מחדש." היה זה ימים מספר לאחר שהופיעו בדירתו לביקור אנשי המימשל הצבאי. שלושה ימים לפני העצרת, שנערכה בשבת, הופיעה ב־יומון ההסתדרות בשפה הערבית אל־יום מודעה, בה הודה ראש המועצה לכל המוד־מנים, הודיע להם עם זאת כי המועצה לא תראה בעין יפה את בואם.

מישמרות בפתח בית־עלמין. „ה־מושל הצבאי הפעיל לחץ על ראש המועצה לפרסם את המודעה," הסביר אניס לחברי החדש. ביום ששי אף הופיע בכפר אחד מקציני המימשל הצבאי, הודיע כי באם יורכב המיקרופון במסגד עלולות תוכניות הפיתוח הממשלתיות לכפר להידחות. הרמז היה ברור. כאשר התקדמה בשבת בבוקר תהלוכת דגלי האבל לעבר בית־העלמין, עמדו באמצע השביל המוליך למקום כל זקני הכפר, ובראשם חברי המועצה, ניסו לעצור את המשתתפים.

התהלוכה לא נעצרה. היא פנתה בדרך צדדית ארוכה, המוליכה אף היא לבית־העלמין. שם נקראו פרקי קוראן ונאמרו דברי הספד. על אף הגיוס הטוטאלי, קויימה האזכרה המובטחת, בצניעות ובכבוד.

כאשר ביקשו משתתפי העצרת לחזור לכפר, עוד עמדו מישמרות השוטרים במקו־מותיהם. גם חברי הועד והזקנים נאלצו לעמוד ליד השוטרים, להוכיח נאמנות עד הסוף. „חזרו בדרך הארוכה שבאתם," ביק־שו מהמשתתפים הצעירים. הללו לא הת־ווכחו, הלכו סחור־סחור.

סיכם את המעשה המביש ג'מיל סוס, הרוח החיה בארגון העצרת: „לא איכפת לי שהכריחו צעיר להתארס באותו יום דוקא, ולעשות שמח. חשוב רק מה שמצאתי על השולחן בביתי, כשחזרתי. הגיעו אלי מברקים מכל הארץ. מברקי־עידוד שנותנים כוח להמשיך לחיות."

ארגונים

קול בודד

מבט חטוף וקצר על הנעשה באולם התאחדות עולי מצרים וסביבתו בהיר השבוע לכל חברי ההתאחדות, שבאו כדי לבחור במועצתם החדשה, כי המועצה תהיה דומה לקודמתה. בתוך האולם הסתובבו מספר אנשי־אגרוף מוכרים, שכיחונו את הת־נועה בכיוון הרצוי.

מבחוץ, ממכלאה ליד מועדון בוסתן ה־מפא"י, הגיעו גלים גלים עשרות מצביעים שהובאו במשאיות ממקומות שונים בארץ, כשבידיהם הרשימה השמית של המועמדים עם סימון מיוחד ליד מומלצי מפא"י.

מאחר שמלבד ההצבעה נערכה במקום גם אספה כללית, התליטו כמה מהנוכחים על פעולת־מניעה נגד שלטונה הבלעדי של מפא"י בהתאחדות. הוצע למנות נשיא כבור להתאחדות. המועמד: הרב משה ונטורה, יליד איטיר, לשעבר רבה הראשי של אלכ־סנדריה ובוגר הפאקולטה לתיאולוגיה של אוניברסיטת סורבון הפריסאית.

אחד מאוהדי מפא"י, שהבחין במזימה, ה־עלה את מועמדותה של אשת שר החינוך, סוזי אבן, ילידת מצרים. בהצבעה זכתה סוזי אך ורק בקולו של המציע.

כאשר הסתיימה ההצבעה, עברו בין הקהל מספר אנשים והתחננו. „אל תספרו בחוץ על המועמדות של גברת אבן. זו בושה בשבילה לקבל רק קול אחד."

מנגנון

על קרן צבי הדואר

בגל מעשי־הרמייה הכספיים שעבר השבוע על ישראל, קשה היה להאשים רק את הרמאים עצמם. דוד חיפאי שקיבל להעברה שקי דואר יקרים, כשהם פתוחים, לא עמד בנסיון וגנב מהם. גזבר הפועל באותה עיר, שנהנה מחופש גמור בניהול עניינה הכס־פיים של אגודתו, נטל לעצמו 10 אלפים לירות מכספי האגודה. בתל־אביב נעצרו מס־פר אנשים שהוציאו במרמה כספים ממוסדות בנקאיים ומאנשים פרטיים.

בכל המעשים הללו לא היה כדי לעורר תדהמה, מהומה וזעם כמו במעילה הענקית שנתגלתה השבוע בסניף בנק הדואר בתל־אביב: מעילה בסכום המתקרב לרבע מליון לירות, שבביצועה נחשד אדם אחד — פקיד בנק הדואר, יוליאן זילברברג.

כבר אופן גילויה של המעילה, שהחלה לפני כחצי שנה, עורר תדהמה בלב כל. העניין כולו נתגלה בעת בדיקה שיגרתית של המאזנים החודשיים של בנק הדואר. לפתע גילו המבקרים בירושלים כי בחשבו־נות שהגיש הסניף התל־אביבי של הבנק חלה טעות בסכום של 43 אלף לירות. סכום זה היה חסר. תוך כדי בירור שיטחי נוסף, נתגלה כי 9000 לירות נוספות חסרות.

יוליאן זילברברג, בן ה־46, ישב אותה שעה ליד אשנב הקופאי בתל־אביב ללא חשש. הוא עסק במלאכה זמן רב כל־כך עד כי שוכנע שהינו מחוסן בפני כל הפתעה.

כאשר הודיעו להנהלת הבנק בתל־אביב על החשש שמעילה בוצעה, היו הכל אובדי עצות. לא היה לאיש מושג במה המדובר.

למול מינהלת הבנק, היה זילברברג פקיד מסודר ולא שכח לחתום על הגליונות ש־הוא מילא בחשבונותיו. קצין הבטחון של הדואר קרא אליו את הקופאי, החליט להכות בכל הכוח. „אנחנו יודעים הכל," אמר לו, „תגלה לנו אתה, עוד לפני שסיימנו לבדוק: מהו הסכום?"

פירצה רחבה לגנב. התכסיס הצליח. זילברברג נשבר והודה מיד במעשהו. ככל שסיפר על שיטת המעילה שלו התברר יותר ויותר כי הפירצה שקראה במקרה זה לגנב היתה רחבה מאוד. הגנב יכול היה להיכנס דרכה בקומה זקופה, מבלי לפרוץ דבר.

(המשך בעמוד 10)